

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ephesini Concilii Generalis Pars I. Et II. Sub Cælestino papa I. anno
CCCCXXI.

Parisiis, 1644

Ex priore ad Corinthios.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15062

que per sanctorum manus virtute Spiritus vt propria, miracula operatur, vt quilibet nostrum per propriam virtutē operari potest?

Rom. c. 16. v. 16. *Salutant vos omnes ecclesia Christi.* & alio quodam loco ad Timotheum scribens, ita ait: *Vt scias*

1. Tim. c. 3. v. 15. *quomodo oporteat te in domo Dei conuersari.* Quod si ecclesias Christi esse cognoscit, idque testatum facit; citra vllam controuersiam Christus Deus erit.

Rom. c. 16. v. 20. *Deus autem pacis conteret satanā sub pedibus vestris velociter.* Cum pax dicatur esse Dei, Christus autem ad sanctos apostolos ita inquit: *Pacem relinquo vobis,*

Ioan. c. 14. v. 27. *pacem meam do vobis:* quomodo is, quæso, qui pacem veluti proprium bonum dignis impertiri solitus est, verus Deus non est?

Ex priore ad Corinthios.

1. Cor. c. 1. v. 1. **P**AVLVVS apostolus Iesu Christi, per voluntatem Dei, & Sophthenes frater, ecclesia Dei. Obserua hic; Romanos alloquens, *Salutant vos omnes ecclesia Christi,* dicit; nunc vero Corinthiis scribens, ecclesiam Dei esse asserit.

Ibid. v. 12. *Hoc autem dico, quod vnusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephe, ego autem Christi.* Diuisus est Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis? Si ergo Christus non est diuisus, omnia & omnes illius sunt. Et si is nostri causa crucifixus est, & nos in nomine ipsius baptizati sumus, omnes vtique illi debemur; fumus autem illi obnoxii, non tamquam homini nostri simili, sed tamquam Deo. Nobis ergo Christus est Deus.

ἡμας ἐνός, ἀλλὰ Θεοῦ. Χριστὸς ἄρα

γαί τῶ ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ τῆς τῆς ἀγίων χηρός. εἶτα πῶς οὐ Θεὸς ὄντιν, οὐ ἴδιον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον;

Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πάσαι τῆς Χερσῶδ.] καίτοι Φησὶν ἐν ἐπέροις, Τιμωδέω γραφῶν ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι. εἰ δὲ Χερσῶδ τὰς ἐκκλησίας οἶδε, καὶ μεμνήρηκα Θεὸς ἄρα Χερσῶδ.

Ὁ δὲ Θεὸς τὴν εἰρήνην σωτῆρα τὴν σατανᾶν ὑπὸ τοῦ πόδαυ ὑμῶν ἐν ταῖς χερσῶδ.] Θεοῦ λεγομένης εἶναι τῆς εἰρήνης. εἶπε γὰρ ποῦ Χερσῶδ τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις εἰρήνην πλὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῶν, εἰρήνην πλὴν ἐμὴν ἀφήμι ὑμῶν. εἶτα πῶς οὐ Θεὸς ἀληθῶς ὁ τῆς εἰρήνης δοτῆρ, καὶ ὡς ἴδιον ἀγαθὸν τοῖς ἀγίοις δίδοι αὐτῶν;

Εκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρῶτης.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χερσῶδ.] Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, & Σωθένης ὁ ἀδελφός, τῆς ἐκκλησίας εἶναι Θεοῦ.] Ἐπιτήρησον, ὅτι Ρωμαίοις πρῶτην ἑρηνικῶς, ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πάσαι τῆς Χερσῶδ. Κορινθίους ἐπιπέλλων, Θεοῦ Φησὶν εἶναι πλὴν ἐκκλησίαν. [λέγω δὲ τῆτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χερσῶδ. μεμείρισται ὁ Χερσῶδ; μὴ Παῦλος ἐσαυρόθη ὑπὸ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐβαπτίσθη;] ἐκοῦν εἰ μὴ μεμείρισται ὁ Χερσῶδ, πάντα αὐτοῦ, καὶ πάντες αὐτοῦ. καὶ εἰ αὐτὸς ἐσαυρόθη ὑπὸ ἡμῶν, καὶ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν, αὐτῶν δηλονότι κεχρηωσήμεθα· ἐσμὲν δὲ ἐκ ἀνθρώπου τῆς καὶ Θεοῦ εἶναι ἡμᾶς.

ANNO
 CHRISTI
 431.

Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον
 αἰποδοῖ, καὶ ἕλληες θεοφίλου ζητοῦ-
 σιν· ἡμεῖς δὲ κηρύσσοντες Χριστὸν
 ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκαν-
 δαλον, ἕλλησι δὲ μωρὸν.] ἄρ
 οὐχὶ πάντες ὁμοσπονδίασεν δὲ,
 ὅτι καλεῖται πρὸς θεογνωσίαν τὴν ἀ-
 ληθῆν ὅθεν ἀνὰ πάντων τῶν γῆν
 κήρυγμα τὸ βυβαγγελικόν; εἴτα πῶς,
 ἢ πόθεν ποῦτο ἀμφιβολία; πῶς οὐκ
 ἄρα κηρύττουσιν ὁ μυσταγωγὸν
 Χριστὸν ἐσταυρωμένον; ἄρα ὡς ἕνα
 τῶν κατὰ ἡμᾶς, ὁ πᾶσι σαυροδὸν
 νατον ὑπομείναντα· καὶ εἰς ἀνθρώ-
 πον ἢ τῆς κόσμου πίστις παρέσθεται;
 μὴ γίνονται πεπεσμένον δὲ θεῶν
 ζῶντων καὶ ἀληθινῶν. θεὸν οὐκ οἶδεν
 Χριστὸν ἐσταυρωμένον, καὶ τῶ
 κόσμῳ κηρύττει, τεταρσικῶς, ὅτι μὴ
 σφάλλεται.

Καὶ γὰρ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς ἀδελ-
 φοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου,
 ἢ θεοφίλου, κατὰ γέλλων ὑμῖν τὸ μὲρ-
 πύειον τῆς θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέ-
 ναι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν,
 καὶ τῶτον ἐσταυρωμένον.] ἰδοὺ δὲ
 σαφῶς τὸ μὲρπύειον τῆς θεοῦ λέ-
 γων καταγγέλλει τῶν κόσμῳ Χρι-
 στὸν Ἰησοῦν, ἐπήραγε, καὶ τῶτον
 ἐσταυρωμένον. θεὸς οὐκ ἄρα ὅστις ὁ
 σαυρὸν δὲ ἡμᾶς ὑπομείνας Χριστὸς
 Ἰησοῦς· οὐ καὶ τὸ μὲρπύειον ἐκ
 ὑπεροχῆς λόγου καὶ θεοφίλου κοσμητικῆς
 καταγγέλλεται τῶν κόσμῳ διὰ τῶν
 ἀγίων ἀποστόλων, ἀλλ' ὡς ἐν δυνά-
 μετι πνύματι.

Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τε-
 λείοις· θεοφίλου δὲ οὐ τῆς αἰῶνος
 πύτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τῆς αἰῶνος
 πύτου, τῶν καταρρυμένων· ἀλλὰ
 λαλοῦμεν θεοφίλου ἐν μυστηρίῳ,
 Concil. Tom. 5.

Quoniam & Iudaei signum pe-
 tunt, & Graeci sapientiam querunt:
 nos autem predicamus Christum
 crucifixum, Iudaeis quidem scanda-
 lum, gentibus autem stultitiam. An
 non quiuis, obsecro, fateri debet,
 euangelicam praedicationem om-
 nes quotquot per orbem sparsi
 sunt, ad veram Dei cognitionem
 inuitare? At qua tandem ratione
 istuc alicui ambiguum esse queat?
 At cuiusmodi, quaeso, Christum
 crucifixum sacri doctores praedi-
 cant? Numquid solum homi-
 nem nostri similem, qui mortem
 in cruce pertulisset; ita ut iam in
 simplicem hominem mundus credat?
 Absit. Credidimus enim in
 Deum viuum & verum. Chri-
 stum proinde crucifixum Deum
 esse norat, mundoque, quod in il-
 lum credens non erret, intrepide
 annuntiat.

Et ego cum venissem ad vos fra-
 tres, veni non in sublimitate sermo-
 nis, aut sapientiae, annuntians vobis
 testimonium Christi. Non enim iu-
 dicavi me scire aliquid inter vos, ni-
 si Iesum Christum, & hunc cruci-
 fixum. Ecce hic cum Dei testimo-
 nium mundo se annuntiare liqui-
 do exponat, mox tamen Chri-
 stum Iesum adiungit, & eum cru-
 cifixum. Deus igitur est Christus
 Iesus, qui crucis supplicium no-
 stri causa sustinuit. Cuius quoque
 testimonium mundo per sanctos
 apostolos annuntiatum est, non
 sermonis eminentia, mundanae
 ve sapientiae fastu, sed Spiritus
 virtute, & ostensione.

Sapientiam autem loquimur in-
 ter perfectos: sapientiam vero non
 huius saeculi, neque principum huius
 saeculi, qui destruuntur: sed loqui-
 mur Dei sapientiam in mysterio,
 S ij

1. Cor. c. 1.
 v. 22.

1. Cor. c. 2.
 v. 1.

1. Cor. c. 2.
 v. 6.

qua abscondita est, quam predestinauit Deus ante secula in gloriam nostram; quam nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent, nunquam Dominum glorie crucifixissent. Si Christi mysterium, quod mundo annuntiatum est, Dei sapientia est, neque tamen Christus in quem fides exigitur, vt male nescio quomodo quibusdam persuasum est, verus Deus est; quomodo sacramentum hoc sublime & sapiens est, si homines a vera Dei cognitione abducit, & ab orbe terrarum, vt homini diuinum cultum imperiatur, exigit? Verum non ita res habet. Profundum enim & sapiens mysteriū est, quippe quod in errorem abductos ad Deum rursus reducat. Iure igitur meritoque & Deus appellatur Christus, & gloria Dominus crucifixus perhibetur.

1. Cor. c. 3. v. 10.

Secundum gratiam Dei, que data est mihi, vt sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superedificat. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere prater id quod positum est, quod est Christus Iesus. Si Christo perinde ac fundamento cuiquam innitimur, & per fidem super eum construimur, & ipse omnium est salus; qui fieri potest, vt verus Deus non sit? cum in eo consistant omnia, fidesque nostra de ipso sit, non sicut de homine quopiam nostri simili, siquidem creaturam non adoramus, sed eum qui veritate & natura Deus est.

1. Cor. c. 3. v. 16.

Nescitis quia templum Dei estis vos, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Si Christi spiritum

πλὴν ἀποκεκρυμμένῳ, ἡὼς παρω-
 εσον ὁ θεὸς παρὰ τῆς αἰῶνων εἰς δό-
 ξαν ἡμῶν. ἡὼς οὐδεὶς τῆς ἀρχόντων
 τῆς αἰῶν πούρου ἐγνώκεν. εἰ γὰρ
 ἐγνώσαν, ἐκ ἀνὴρ κώλει τῆς δό-
 ξης ἐσαύρωσαν.] εἰ θεὸς ἡθρία τὸ
 μυστήριον Χριστοῦ, εἴπα τῶ κόσμῳ
 κηρύσσεται, καὶ θεὸς ἐκ ἐστὶν ἀληθῶς
 καὶ τὸ ἕσιν ἐκ οἰοῦ ὅπως δοκοῦν,
 καὶ εἰς αὐτὸν ἡ πίστις πῶς ὅτι τὸ μυσ-
 τήριον ἡθρον, εἰ τῆς ἀληθῶς θεο-
 γνωσίας ἀποκομίζει ἐκ τῆς τῆς
 γῆς, καὶ λατρεῖται ἀνθρώπου ἢ οἰ-
 κουμηνικῶς ἀποτελεῖ; ἀλλ' οὐ τῆς
 ὅτιν ἀληθῆς. ἡθρον δὲ τὸ μυστήριον,
 ὅτι θεὸς παρωσαῖα ἐκ πεπλανημέ-
 νου. θεὸς ἀρα ὁ Χριστός. εἴρηται δὲ
 καὶ δικαίως κώλει τῆς δόξης ὁ ἐσαύ-
 ρωμῶν.

Κατὰ τὴν χάριν τῆς θεοῦ πλὴν
 δοθεῖσάν μοι, ὡς ἡθρος ἀρχιτέκτων
 θεμέλιον ἔθηκα, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπι-
 κοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἀλλ' οὐδεὶς
 διώσεται θεῖναι παρὰ τῆς κείμηνον, ὅς
 ὅτιν Ἰησοῦς Χριστός.] εἰ ἐπερρηρίσμε-
 στα κατὰ τῆς ἡνὶ θεμελίῳ Χριστῶν,
 καὶ ἐπ' αὐτῶν διὰ πίστεως οἰκοδομῶ-
 μθα, καὶ ἐστὶν αὐτὸς ἡ πάντων ἀ-
 σφάλεια, πῶς ἐκ ἀνὴρ εἶη θεὸς ἀλη-
 θῶς, ὁ ἐκ ὧν τὰ πάντα, καὶ ἡ ὅτιν
 πάντων πίστις; οὐ κατὰ εἰς ἕνα τῆς
 κατὰ ἡμαῖς, ὅτι μὴ κώλει λελατρεῖται
 καμην, ἀλλὰ θεὸς τῶ φύσει καὶ ἀ-
 ληθῶς.

Οὐκ οἶδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὶ
 ὑμεῖς, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς θεοῦ οἰ-
 καῖ ἐν ὑμῖν; εἰ τις τῆς ναὸν τῆς θεοῦ
 φθειρεῖ, φθειρεῖ τῆτον ὁ θεός. ὁ γὰρ
 ναὸς τῆς θεοῦ ἅγιός ὅτιν, οἱ ἡνὲς
 ἐστὶ ὑμεῖς. εἰ τὸ πνεῦμα Χριστοῦ

ἢ ὅτιν

ANNO CHRISTI 431

ἀρχαῖοι, ναὸς θεοῦ ἡμαρτίνων, πῶς οὐ θεὸς ἄλλοθι, ὁ δὲ ὄν ἡμεῖς ἐσμὲν ναοὶ θεοῦ;

Ὡστε μὴ παρὰ καρδίᾳ κρίνετε, ἕως αὐτῶν ἡμεῖς, ὅς καὶ φώτισται τὰ κρυπτά τῶν σκότειον, καὶ φανερώσεται βελάς τῶν καρδιῶν. Ἐπότε ὁ ἐπαυρὸς ἡγήσεται ἐκαστὸν ἑαυτοῦ. [τὸ κέλεον ἡμῶν Ἰησοῦ τὸ Χριστὸν ἔξ οὐρανῶν κατέβη καὶ καθήμενον ἐπὶ τῶν καρδιῶν, ὡς καὶ πάντες ἑαυτοῦ σήματα κρίνοντες τὰ κρυπτά, καὶ φανεροῦνται τὰς βουλάς τῶν καρδιῶν. ὅτι δὲ καὶ ἐπαυρὸς τῶν δικαίων, πεπληροφόρηται. πῶς γὰρ ἐσκόπον ἐκ δεξιῶν ἐρεῖ· δότε οἱ ἀλογημένοι τὴν πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατεβολῆς κόσμου. ὅτε τοίνυν ἐπαυρὸς Χριστοῦ, τὸ ἐπαυρὸν ἐκαστὸν ἡγήσεται φησὶ παρὰ τὴν θεοῦ, πῶς οὐ θεὸς ὅστις ἐπαυρὸς;

Ἡ ἐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ἡμῶν ναοὶ εἰσὶν ὑμῶν ἀγίου πνεύματος ὅστις ἐν ὑμῖν ἐστὶν, καὶ ἐκ ἐσὶ ἑαυτῶν; ἡγορευθήτε γὰρ ἡμῶν. δοξάσατε δὴ τὸ θεὸν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν.] εἰ γὰρ πνεῦμα Χριστοῦ λαβόντες, γεγοναμεν ναοὶ θεοῦ, ἔκ ἐσμεν ἑαυτῶν, ἀγορευθέντες τῷ αἵματι αὐτοῦ, ὡς μηκέτι ζῶ ἡμεῖς ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ περιαιμῶν πῶς ἔστι θεὸς ὁ Χριστὸς ἐπαυρὸς, ὁ δὲ ὄν καὶ ναοὶ θεοῦ ἐσμὲν ἡμεῖς, ὡς καὶ ὡς παρὰ δουλοῦ;

Περὶ τῆς βεβήσεως οὐκ εἶδωμεν, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωμεν ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεός, εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανοῖς, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς· ὡς περ εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύ-

scipientes, templum Dei sumus; quomodo verus Deus censendus non est, per quem templum Dei constituimur?

Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique a Deo. Dominum nostrum Iesum Christum olim e caelis descensurum expectamus, cui occulta iudicaturō, cordiumque consilia patefacturo sistemur omnes. Quod is autem iustos sit commendaturus, edocemur, quod ad illos, qui a dextera illi assistent, ita dicturus sit: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Cum igitur Christo laudante suam vnicuique a Deo laudem tributum iri diserte praedicet, quomodo Christum Deum esse non manifeste apparet?

An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, & non estis vestri? Empti enim estis precio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. Si Spiritu Christi accepto facti sumus templa Dei, redempti sanguine illius, ita ut iam non ultra in nostra ipsorum potestate simus, neque nobis ipsis iam amplius vivamus, sed illi, qui nos mercatus est; quomodo perspicuum non est, Christum, per quem templa Dei efficimur, verum esse Deum?

De fscis autem, quae idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, & quod nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi sunt, qui dicuntur dii, sive in caelo, sive in terra, (siquidem sunt dii multi, & domini

multi) nobis tamen vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Si vnus solus est Deus, & alius præter illum nullus; assumitur autem in vnam deitatis naturam & vnus ille Iesus Christus quoque, per quem existunt omnia; Deus vtique erit Christus, vt qui etiam tum, cum ex muliere natus, appellatus est Iesus Christus, immote in Patris consubstantialitate subsisteret. Id etiam animaduertere hic licet, nempe quod omnia per vnum illum, quem Iesum Christum ipse vocat, tamquam per vnum Filium secundum dispensatoriam vniorem condita esse affirmet.

ελοι πολλοί· ἡμῖν δὲ εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ὃς οὐτὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗτὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτόν.] εἰ μόνον εἷς ὄντι θεός, καὶ ἕτερον παρ' αὐτὸν οὐδεὶς, συμπαραλαμβάνεται δὲ εἰς τὴν μίαν τῆς θεότητος φύσιν ὁ εἷς Χριστὸς Ἰησοῦς, δι' οὗτὰ πάντα· θεὸς οὐκ ἄρα ὄντι * ἐν ὁμοιοσιότητι τῆς πατρὸς νοοῦμενον θεϊκῶς, καὶ ὅτε κερχημάπηκεν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡγρόμενον ἐκ ζωακός. Ἐπιτηρήσαι δὲ χρῆ, ὅτι Χριστὸν Ἰησοῦν ὀνομάσας, δι' αὐτόν τὰ πάντα ἡμέτεροι φησὶν, ὡς ἐνός ὄντος ἡσὸ καὶ ἑνωσιν ὀνομομηκῶν.

1. Cor. c. 9. v. 21.

Factus, inquit, sum iis qui sine lege erant, tamquam sine lege essem; cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi. Si Christi legem habens, Dei legem habet, quomodo Christus non est Deus?

Ἐγρόμενον, φησὶ, τοῖς ἀνόμοις ὡς ἀνόμος, μὴ ὡν ἀνόμος θεός, ἀλλ' ἑνωμομος Χριστῶ.] εἰ ὁ Χριστὸς νόμον ἔχων, νόμον ἔχει θεοῦ, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

1. Cor. c. 10. v. 32.

Sine offensione estote Iudæis & gentibus, & ecclesie Dei. Aduerte hic rursus, quod eam ecclesiam, quam Dei hoc loco appellat, Christi esse intelligat.

Ἀπεὸ σκοποὶ καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε, καὶ ἔλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ.] σημειωτέον, ὅτι θεοῦ λέγων τὴν ἐκκλησίαν, Χριστὸς πάλιν οἶδεν αὐτὴν.

1. Cor. c. 11. v. 3.

Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir; caput vero Christi Deus. Beatus Lucas dum Christi geneologiam texit, a Ioseph exorsus, paulatim ad Adam vsque ascendit, ac tandem infert: Qui fuit Dei; ipsum nimirum creatorem Deum principii loco homini assignans. Pari itaque modo omnis viri caput Christum definimus. per ipsum enim conditus, & ad ortum euectus est. Non quod Dei Filius creationis illius instrumentum vel minister extiterit; sed quod tamquam natura-

Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ὄντι· κεφαλὴ δὲ ζωακός, ὁ αἰὴρ· κεφαλὴ δὲ Χριστὸς, ὁ θεός.] ὁ μακάριος Λουκάς τὸ περὶ Χριστοῦ ἡγελογοῦν ἡμῖν σιωπῶν, ἀρχεται μὲν ἀπὸ τῆς Ἰωσήφ, εἶτα φθάσας ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, ἐπιφέρει, λέγων· τῆς θεοῦ· ἄρχων τῶ ἀνθρώπου θεοῦ. ὅτι ποιήσαντα θεόν. οὐτως εἶπεν· φησὶ παντὸς ἀνδρὸς κεφαλὴν τὸν Χριστόν. πεποιήθη γὰρ δι' αὐτόν, καὶ ἀρτήθη πρὸς ἡμῶν οὐχ ὑπορικῶς κλιζόντος αὐτὸν τῆς ἡσὸ, * θεουργικῶς δὲ μάλλον, ὡς φύσις * ἡμῶν

Luc. c. 3. v. 38.

ANNO CHRISTI 434

δημιουργοῦ. κεφαλὴ δὲ ζωακὸς ὁ αἰὴρ, ὅτι ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐλήφθη, καὶ αὐτὸν ὡσπερ ἐχάπτω διεχλύω. κεφαλὴ δὲ ὁμοίως τῆς Χριστοῦ ὁ θεός, ὅτι ὅξ αὐτοῦ καὶ φύσιν. γεννητὰ γὰρ ὁ λόγος ἐκ τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς. εἴτα πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, οὗ κεφαλὴ τέθειται καὶ φύσιν ὁ πατήρ; Χριστὸν δὲ ὅταν λέγοιμι, εἰ ἀθεοπέια μορφή πεφηνότα ἐκ θεοῦ λόγον ἐνόω.

Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦ· καὶ οὐδεὶς διώεται εἰπεῖν, κύριε Ἰησοῦ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα καὶ διαιρέσεις διακονῶν εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς κύριος καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν ὅσα πάντα ἐν πάνσιν.] εἰ τὸ λέγειν, ὅτι ἐκ ἐστὶ φύσις καὶ ἀληθεία θεοῦ ὁ Χριστός, οὐδὲν ἕτερον ὄστιν, ἢ εἰπεῖν ἀνάθεμα Ἰησοῦ· ὅτι ἐκβάλλοντες αὐτοῦ τῆς ἐξουσίας καὶ ἀλήθειαν Ἰησοῦ, ἐκ ἐν ἀγίῳ πνεύματι τὸ ποιοῦσι. καὶ εἰ τὰς τῆς χαρισμάτων διαιρέσεις ποτε μὴ ἐνεργεῖν τὸ πνεῦμα φησι, ποτε δὲ αὐτὸν κύριον, ποτε ἢ τὸ αὐτὸν θεόν· οἶδεν ἄρα θεὸν ὄντα Χριστὸν, τὸ ὡς θεὸν ἐνεργῶντα διὰ τῆς πνεύματος, καὶ ὡς κύριον καὶ φύσιν διανέμοντα μετ' ὁμοιωσῆς, ὡσπερ ἀνέλοιτο, τὰς ἀνάων δωρεάς. μνημονῶσαι δὲ δεῖ, ὅτι καὶ ὁ Παῦλος ἔφη πρὸς Χριστόν, ὡς ἐνεργήσαντος αὐτοῦ εἰ διώκει πνεύματος ἀγίου.

Καὶ οὐ μὴν ἔειπε ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρὸς τοὺς ἀποστόλους, δὲ

Quosdam, inquit, posuit Deus in ecclesia, primum apostolos, secum-

lis rerum opifex diuina virtute illum produxerit. Caput autem mulieris est vir: quandoquidem ex carne illius sumpta est, ipsumque tamquam quoddam sui initium sortita est. Caput itidem Christi Deus est: siquidem naturaliter ex ipso est. Verbum namque ex Deo & Patre genitum est. Iam qua ratione Christus, cuius caput secundum naturam positus est Deus Pater, non erit Deus? Cum autem Christum appello, Dei Patris Verbum intelligo, quod in humana natura apparuit.

Ideo notum vobis facio, quod nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu: & nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto. Diuisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus: & diuisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus: & diuisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Sane si nihil aliud est dicere Christum non esse verum & naturalem Deum, quam dicere anathema Iesum; qui illum re ipsa Iesum esse inficiantur, illi utique in Spiritu sancto istuc neutiquam faciunt. Rursum si gratiarum diuisiones interdum Spiritum, nonnunquam vero eundem Dominum, aliquando autem eundem Deum operari profitetur, Christum ergo Deum esse non ignorat, qui per Spiritum operetur ut Deus, quique caelestia dona, quibuscumque & quomodocumque voluerit, tamquam natura Dominus non absque auctoritate distribuat. Quod autem Christus in virtute Spiritus sancti operetur, id Paulus de eo loquens, eiusmodi oratione deinceps explanat.

1. Cor. c. 12. v. 3.

1. Cor. c. 12. v. 28.

do prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationū. Cum enim Deus isthac efficere perhibeatur, Christus est qui operatur: quandoquidem is est, qui apostolos in ecclesia collocavit, quique doctores in eadem instituit; quibus quoque, vt virtutes operantur, vim impertiuit. Dedit namque sanctis apostolis potestatem, vt omne morborum ægritudinumque genus in populo grassantium curarent.

περον παροφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἑπίτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων.] θεὸς λεγομένου ταῦτα κατορθοῦν, Χριστὸς ὁ ἐνεργήσας ἔστιν. ἔθετο γὰρ τῶν ἀποστόλοις αὐτὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μέγροι καὶ διδασκάλους, ἐνεργήσαι καὶ δυνάμεις. δέδωκε γὰρ ἕξουσίαν τοῖς ἀγίοις μαθηταῖς, θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

1. Cor. c. 16. v. 21.

Salutatio mea manu Pauli: Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, maranatha. Ecquem obsecro Dominum hoc loco vocat? in confesso est enim, tam ipsum Filium, quam Spiritum quoque sanctum Dominum vocari, & Dominum esse. Scriptum est enim: Spiritus Dominus est. Sane beati Pauli mens in ipsum Iesum hic fertur.

Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὸς Παύλου, εἷς οὐ φιλεῖ.] κύριον, ἢ τὸ ἀνάθημα, μαρναθά.] ἀρεῖ ἕνα φησὶ κύριον ἐν τούτοις; κύριον μὲν γὰρ ὁμολογεῖ μὲν ὡς, καὶ αὐτὸς ὁ υἱός· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα. ὁ γὰρ κύριος, φησὶ, τὸ πνεῦμα ἔστιν. ὁ δὲ γὰρ τῆ μακαρίου Παύλου σκοπὸς ἐν τούτοις εἰς αὐτὸν * σιωπεῖν ἐστὶν.

1. Cor. c. 8. v. 5.

Vnus est Dominus Iesus Christus. Itaque anathemate percutit omnem omnino hominem, qui illum non diligit. Is autem Christum non diligit, qui neque natura neque veritate Dei Filium esse agnoscit; sed a Dei Verbo sciungit, ac veluti in secundum ordinem reiicit. Atque ita dum vnum Dominum Iesum Christum in duos diuidit, dispensationis mysterium atroci iniuria afficit.

Ἰησοῦ. εἷς γὰρ, φησὶ, κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. ἀνάθημα ἔστι τὸ πνεῦμα μὴ φιλοῦντα αὐτόν. οὐ φιλεῖ ὁ αὐτόν, ὁ μήτε φύσις, μήτε ἀληθεία λέγων ἕν ἔστι τὸ θεοῦ, ἀλλὰ ὡς ἐν δύοτερον πᾶσι θεοῖς ἄρα ἕν ἐκ θεοῦ λόγον, καὶ τὸ τῆς οἰκονομίας ἀδικῶν μυστήριον διὰ τῆς τέμνειν εἰς δύο ἕνα κύριον καὶ Ἰησοῦν.

Ex posteriori ad Corinthios.

2. Cor. c. 2. v. 14.

DEO autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco: quia Christi bonus odor sumus Deo in iis qui salui fiunt, & in iis qui pereunt. Quod si Christus paternae cognitionis bonus odor est, quomodo pōs οὐ θεὸς ὁ Χριστὸς, εἴπερ ἔστιν αὐτὸς ὁσμὴ τῆς γνώσεως τῆ πατρὸς; οὐ

Ἐκ τῆς παρὰ Κορινθίους β'. Τῷ θεῷ χάρις πάντοτε, τῷ θριαμβοῦντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τῷ ὁσμῶν τῆς γνώσεως αὐτοῦ. Φανεροῦντι δὲ ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστὸς ἀσπασμὸς ἐστὶν αὐτῶν θεοῦ ἐν τοῖς σωζομένοις, καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις.] ἔπειτα